

H. Yener Gür'eş
yenergures@gmail.com

Yapısal çelik açısından Sektör Strateji Belgesi ve Eylem Planı

*Doğru projelendirilen, doğru malzemeyle doğru imal ve inşa edilen yapı güvenlidir. Yapılarınız için; **ehil** kişi ve kurumlarla yola çıkın, ancak yapılan her işi de **kontrol** edin. Bunlardan biri olmazsa, yapınızın güvenliğini sorgulamak gerekir.*

Sayın Okurlarımız,

Bugün, **“Türkiye Demir-Çelik ve Demir Dışı Metaller Sektörü Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2012-2016)”** haberinden çok **“Yapısal Çelik ve Çelik Yapı Sektörü olarak Strateji Belgesi ve Eylem Planı konusunda hangi eylemleri planlıyoruz, tereddütlerimiz ne, sektörden ve kamudan neler bekliyoruz?”** konularında sohbet edeceğiz.

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanan söz konusu **Strateji Belgesi ve Eylem Planı**, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanı Nihat Ergün tarafından İstanbul'da açıklandığında şunu gördük: Kamuyu ilgilendiren ancak kamuyla yeterince paylaşılmadan çıkan bazı yasaların aksine, bu Strateji Belgesi ve Eylem Planı ilgilenen tüm tarafların ve STK'ların görüşleri alınarak hazırlanmış ortak bir metin.

Yüksek Katma Değerli Ürünler

Öncelikle, açıklanan Strateji Belgesi ve Eylem Planının vizyonuna değinmek istiyorum: **“Demir Çelik ve Demir Dışı Metaller Sektöründe Yüksek Katma Değerli Ürünlerin Üretim Üssü Olmak”**. Yüksek katma değerli ürünler yaklaşımını çok önemsiyoruz. Bir ürünün cevherini ham olarak satmakla, ayıklayıp/temizleyip, işleyip, teknoloji ürünü haline getirip satmak arasında 3 kat, 10 kat, 100 kat değer farkı olabilir. Aradaki fark sizin kattığınız katma değerden gelmektedir, yani o ülkenin net kazancıdır.

Bunu önemsiyoruz dedik, çünkü inşaat sektöründe çelik yapı elemanlarının katma değeri iki yönden yüksektir:

- Birincisi, yaklaşık tonu 600 USD fiyatla alınan çelik, yapı elemanı haline getirildikten sonra 5-7 kat artan fiyatla satılabilmektedir. Bu değer artışını sağlayan bilgi birikimi, teknoloji, emek bu ülkenindir ve aradaki fark Türkiye'de bilgi ve emek sahiplerine, hizmet sektörüne ve daha birçok paydaşlara kalmaktadır.

- Katma değer kapsamında ifade ettiğimiz ve öncelikle inşaat sektörünü ilgilendiren ikinci etmen ise, özellikle siyasi istikrar açısından sorunlu ülkelere yapılan ihracatta, çelik yapıların malzemesini Türkiye'de imal edip ihraç ettiğinizde sözleşme bedelinin yaklaşık %80'ini akreditif karşılığı alırsınız. Böylece Türkiye'nin riski %20 mertebesine inmiş olur. O da zaten kâr ve risk payından ibarettir.

Diğer taraftan, ihracata dayalı ekonomiyi benimsemiş ve başarıyla yürüten ülkemizde katma değeri çok az olan emtia satışında bu malın ekonomik yararı; Türkiye'den çok onu işleyen ülkelere kaymaktadır. Bu nedenle, bir yandan Türkiye'deki maden sektörü ve sanayi desteklenirken, Türkiye'de işlemek ve katma değerinden yararlanmak üzere dengeli bir şekilde hammadde ve teknoloji ithalatından da korkmamak gerekir. Bu yaklaşımın, Strateji Belgesi ve Eylem Planında ele alınmış olması da planın diğer bir olumlu yanındır.

Belge ve Plan Gerçekçi ve Tutarlı mı?

Strateji Belgesi ve Eylem Planı; demir-çelik ve demir dışı metaller genel başlığı altında çelik boru, döküm, alüminyum ve bakır gibi, birbiriyle etkileşen ancak her biri kendine has özellik ve sorunlara sahip alt veya yan sektörleri kapsıyor. Ayrıca, demir-çelik sektörünün kullanıcısı olan çelik yapılar, beyaz eşya üreticileri, otomotiv, gemi inşa sanayi gibi sektörlerin beklenti ve hedeflerinde de farklılıklar olması normaldir. Bu seviyedeki bir strateji belgesi, ancak ülke çıkarları açısından belirli genel esasları kapsamaktadır.

Bu nedenle, Strateji Belgesi deyince, tüm alt sektörlerin sorun ve beklentilerini karşılayacak, detaylı bir belge beklememek gerekir. Diğer bir deyişle, Kuvvetli - Zayıf - Fırsat - Tehdit (SWOT) analizi yöntemine göre stratejik seviyede belirlenmiş hususları kapsayan Strateji Belgesi ve

Eylem Planı; yol haritasını değil ama asgari müşterekleri karşılayan ve yol haritasını çizmek için gerekli mihenk taşlarını vermektedir. Bu referanslara göre yol haritasını çizmek paydaş sektörlerin ödevidir.

Strateji Belgesi ve Eylem Planının temel hedefleri şu şekilde belirlenmiştir:

- Hukuki ve idari düzenlemeleri yapmak,
- Üretim altyapısını geliştirmek,
- Dış ticarete aksayan yönleri gidermek,
- İnsan kaynaklarını geliştirmek,
- Ar-Ge kapasitelerini geliştirmek.

Konuya böyle bakıldığında, öngörülen hedeflerin yapısal çelik ve çelik yapılar sektörü açısından gerçekçi ve gerçekleştirilebilir hedefler olduğu ve yukarıda ifade edilen analiz yöntemlerine göre belirlenmiş bu yaklaşımın bu seviyede tutarlı olduğu değerlendirilmektedir. Ancak önemli olan, ilgili sanayinin ve STK'ların; bu konuda üslenecikleri rolü doğru algılamaları, detaylandırmaları ve doğru uygulamaları, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın da bu koordineli çalışmalara imkân verecek ortamı yaratmasıdır.

Neden Uluslararası Rekabetçilik?

“Sektörün Rekabet Gücünün Artırılmasını ve Sürdürülebilirliğini Sağlamak” amacına yönelik olarak hazırlanan Strateji Belgesi ve Eylem Planının bize göre dayandığı üç temel unsur:

- Uluslararası rekabetçiliğin artırılması,
- Katma değeri yüksek teknolojik ürünlere ağırlık verilmesi,
- Sürdürülebilirlik ve çevreye duyarlılıktır.

38 milyon ton çelik üretim kapasitesiyle dünya demir-çelik üretimi sıralamasında 8. sıraya yükselen Türkiye'nin küresel olmak ve ihracat konusunda başarılı olmak zorunluluğu vardır. Bunun için, bir yandan maliyetleri düşürürken, diğer taraftan katma değeri arttırması şarttır.

Bununla birlikte, Türkiye'nin tırmanışı bazı ülkeleri rahatsız etmekte ve rahatsız olan ülkeler de bu gelişime karşı doğrudan veya dolaylı koruma önlemlerini bir bir yürürlüğe sokmaktadırlar. Söz konusu ülkelerin Türkiye'den yapılan ithalata getirdikleri sınırlamalara ve engellemelere karşı da önlem alması gerekli olmaktadır.

Yapısal Çelik Sektörü'nün Yol Haritası

Konuya bu şekilde baktığımızda, Strateji Belgesi ve Eylem

Planı Yapısal Çelik ve Çelik Yapı Sektörü'nün beklentilerini büyük ölçüde karşılamaktadır. Yapısal çelik ve çelik yapılar sektörü, açıklanan Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nı takiben öngörülen eylemlerin yerine getirilebilmesi için planlama çalışmalarına başlamıştır. Bu konuda öncelikle ele alınan konular şu şekildedir:

Yerli Girdi Kullanımının Teşviki. “Rüzgar türbinleri yatırımında başta sfero döküm ve yassı çelik ürünleri olmak üzere net katma değeri arttıracak şekilde yerli girdi kullanımı teşvik edilecektir” (Sıra 2.2) eylemi konusunda 2011 yılından itibaren çalışmalarını sürdüren Türk Yapısal Çelik Derneği, bu konuda yerli ve yabancı uzmanların katılımıyla yaptığı seminer ve çalışmalar sonunda, önümüzdeki 10 yıl içinde Türkiye'de 4,2 milyar Euro değerinde rüzgar enerji kulelerinin yapılacağını belirlemiştir. Bu rakamın, ihracat olanakları da değerlendirildiğinde daha da büyüyeceği değerlendirilmektedir. Bunun üzerine, çelik yapı üreticilerimizden bazıları bu konudaki tesislerini kurmuşlardır.

Yapı Tasarım, Yapım ve Denetim Esasları. “Güvenli olmayan ve teknik mevzuata uygun olmayan ithal ve yerli ürünler için daha etkin denetimler yapılacaktır” (Sıra 4.4) eylemi kapsamında şu çalışmalar yürütülmektedir: Türk Yapısal Çelik Derneği tarafından, o zamanki adıyla Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na bağlı Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı'nın talebi üzerine hazırlanarak 2007 yılında yayımlanan “Yapı Çeliği İşleri Teknik Şartnamesi” ve bu yıl içinde yayımlanacak “Hafif Çelik Karkaslı Yapılar Tasarım ve Yapım Esasları”nda çelik yapılara ilişkin esaslar belirtilerek, önemli bir boşluk doldurulmaktadır. “Güvenli olmayan ve teknik mevzuata uygun olmayan ithal ve yerli ürünler için daha etkin denetimler yapılacaktır” eyleminin gerçekleştirilebilmesi açısından, söz konusu dokümanların kamu kurumları tarafından ileride Yönetmelik haline getirilmesi ve çelik yapılarda kullanılacak çelik ve demir dışı metallerin kalitesinin disiplin altına alınması şarttır.

Nitelikli Eleman İçin Eğitim. “Orta kademe nitelikli eleman eksikliğini gidermek için eğitim programları düzenlenecektir” (Sıra 4.1) eyleminin karşılığındaki açıklamada “Meslek liselerinin Döküm ve Modelcilik bölümleri kapanmaktadır. Uzun yıllardır eğitim verilen Döküm, Makine Model, Döküm Modelciliği branşlarında eğitime devam edilmelidir” ifadesiyle çok sınırlı bir örneğe değinmiştir. Çelik yapı sektörünün yalnız bu alanda değil, çelik yapı montajı, yapısal ve endüstriyel çelik imalatı gibi alanlarda da eğitilmiş ara elemana ihtiyacı vardır. Bu konuda bugüne kadar, AB fonlarından yararlanarak veya bağımsız olarak

açmış olduğumuz kursların MEB'dan onaylı bir kurs haline dönüştürülmesi çalışmalarına başlanmıştır. Türk Yapısal Çelik Derneği, nitelikli personel eğitimleri konusunda Çelik İhracatçılar Birliği ve Demir Çelik Üreticileri Derneği ile de koordinasyon içinde çalışmaktadır. Bu kursların ileride, talebe bağlı olarak; mesleki yeterlilik okullarına, yapısal çelik meslek lisesine ve meslek yüksek okuluna dönüşmesi olasılıkları da göz önünde bulundurulmaktadır.

Ar-Ge Destekleri Artıyor. “Ar-Ge destekleri sanayimizin ihtiyacı olan diğer araştırma ve iyileştirme faaliyetlerini de kapsayacaktır” (Sıra 5.2) eylemi ile ilgili olarak, öncelikle süreç iyileştirme ve verimliliğin artırılması için, Dernek bünyesinde kurulmuş olan Yapısal Çelik Eğitim ve Araştırma Merkezi koordinasyonunda Ar-Ge projeleri yapılması için üyelerimizle koordinasyonlarımız yürütülmektedir.

Ulusal Odak Projeleri. Buna paralel olarak, “Ülkemizin dünya genelinde rekabet üstünlüğü sağlayabileceği düşünülen alanlarda, ilgili tarafların uygun kaynakları harekete geçirilerek, ulusal odak projeleri gerçekleştirilecektir” şeklinde açıklanan (Sıra 5.4) eylem ile ilgili olarak, çeliğin yüksek katma değer ile çelik yapı elemanları olarak ihraç edilmesine olanak sağlayacak Odak Proje Geliştirilmesi konusunda bir araştırma çalışması başlatılmış olup, elde edilecek sonuca göre konu Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na intikal ettirilecektir.

Eylem Planının Uygulanmasında Koordinasyon Sorunu Var mı?

Stratejik sektör olan demir-çelik sektörü başta Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere birçok bakanlığı ve kurumu ilgilendirmektedir. Bu nedenle, özellikle mevzuat düzenlemeleri ve teşvik tedbirleri konusunda “Türkiye Demir-Çelik ve Demir Dışı Metaller Sektörü Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2012-2016)” dokümanını yayımlayan Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının, söz konusu eylem planı için de gerekli koordinasyonu hayata geçirmesi gerekecektir. Eğer bu koordinasyon yeterince gerçekleştirilemezse, hazırlanan eylem planı da istenen düzeyde eyleme dönüşemeyebilir.

Eylem planının uygulama, izleme ve değerlendirme mekanizması (yönlendirme kurulu) ilgili bakanlık ve kamu

kuruluşlarının yetkililerinden oluşmaktadır. Buna karşılık, sektörün stratejik önemi ve yararı göz önüne alınarak, başta Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı olmak üzere yönlendirme kurulunun ve tüm ilgililerin, ilgili özel sektör temsilcileri ve STK'larla işbirliğini “gerekli göreceğine” ve bu konuya önem vereceğine inanıyoruz.

Aksi takdirde, mekanizmanın bürokratik ağırlıklı yapısı Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nın uygulamasını yavaşlatabilir ve olumsuz yönde etkileyebilir.

Şimdi demir-çelik sektörünün paydaşlarının her birine düşen; bu Eylem Planının hayata geçirilebilmesi için el birliği ile uygulama planlarını hazırlamak ve programa uygun olarak gerçekleşmesini sağlamaktır. Bunun için tüm paydaş STK'ların koordinasyonu ve işbirliği şarttır. Umarız, 12 Mart 2013 tarihinde Yassı Çelik İthalat İhracat ve Sanayicileri Derneği (YİSAD)'ın ev sahipliğinde bir araya gelecek paydaşların öncelikli konularından biri de Strateji Belgesi ve Eylem Planı olur.

Sonuç olarak; 2012 yılı sonuna doğru yayımlanmış olan “**Türkiye Demir-Çelik ve Demir Dışı Metaller Sektörü Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2012-2016)**”nın “Demir-Çelik ve Demir Dışı Metaller Sektöründe **Yüksek Katma Değerli Ürünlerin** Üretim Üssü Olmak” şeklinde ifade edilen vizyonu çok önemlidir ve uzun ve yassı çelik yerine çelik yapı elemanlarının ihracatı bu hedefe önemli katkı sağlamaktadır. Strateji Belgesi ve Eylem Planı; bir yol haritasını değil ama yol haritasını çizmek için gerekli mihenk taşlarını vermektedir.

Burada önemli olan; ilgili sanayinin ve STK'ların bu konuda üslenecekleri rolü doğru algılamaları, detaylandırmaları ve doğru uygulamaları, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının da bu koordineli çalışmalara imkân verecek ortamı yaratmasıdır.

Dileriz ki, planlamalar ve hazırlıklar zamanında yapılsın, en uygun koşullarda hayata geçirilsin, bolluk ve bereket getirsin.

Gelecek köşemizde yine KOBİ'ler konusuna döneceğiz. Bu köşede tekrar buluşuncaya dek çelik gibi sağlam ve sağlıklı kalınız.